

بسم الله الرحمن الرحيم

اندیشه های سیاسی پدیده انقلاب اسلامی

مصطفی جعفری شه فرد

سرشناسه: جعفر پیشمهر، مصطفی، ۱۳۴۰ -

عنوان و نام پدیدآور: اندیشه های سیاسی پدر انقلاب اسلامی/

مصطفی جعفر پیشمهر.

مشخصات نشر: اصفهان، حیات طیبه، ۱۳۸۹.

مشخصات قلمری: ۲۵۶ ص. - ۲۴×۱۷ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۵۳۶-۷-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: خمینی، روح الله رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران.

۱۳۶۸ - ۱۳۷۹ - نظریه درباره سیاست و حکومت

موضوع: اسلام و دولت

موضوع: اسلام و سیاست

رده بندی کنگره: ۱۳۸۹ الف ۸ ج ۷ / ۵ / ۱۵۷۴ DSR

رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۲

شماره کتبشناسی ملی: ۷۸۴۲۲

مراکز پخش:

۱. اصفهان: انتشارات حیات طیبه ۰۵۸۱۰۵۵۴۳۰۳۱۱

۲. اصفهان: کتابفروشی امام خمینی نخل ۰۳۳۶۰۶۸۹۰۳۱۱

۳. تهران: انتشارات کیهان ۰۶۶۴۶۹۴۷۵۰۲۱

۴. اصفهان: انتشارات رکن الملک تلفن: ۰۶۶۳۸۲۸۲۰۳۱۱

۵. فروشگاه اینترنتی به نشانی www.hayatbook.com

ناشر: انتشارات حیات طیبه

مؤلف: مصطفی جعفر پیشمهر

سال انتشار: ۱۳۹۰

نوبت چاپ: اول

طراحی جلد: حاشیه گرافیک

قیمت: ۴۰۰۰ تومان

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

میدان حیات طیبه

نشانی: اصفهان، خیابان خواجه عمید
میدان فتح، مجتمع حیات طیبه واحد ۳
تلفن: ۰۵۸۱۰۵۵۴۳۰۳۱۱
همراه: ۰۹۳۳۰۰۱۸۰۵۵۴۳۰۳۱۱

پسند نامی

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

مدیرکل محترم استان اصفهان

با سلام

خط به درخواست شماره: ۱۳/۸۹/۱۳۲۸ مورخه ۸۹/۵/۲۶ مبنی بر صدور

مجوز چاپ در مورد :

کتاب: اندیشه های سیاسی پدر انقلاب اسلامی

مؤلف: مؤلفه مصطفی جعفر پیشمهر

ناشر: حیات طیبه

ضمن تدبیر از احصاء مؤلف محترم و انتشارات مزبور نسبت به ترویج اندیشه و آرای رهبر کبر انقلاب اسلامی، به اطلاع می رساند که چاپ کتاب مذکور مطابق نمونه فرستاده نظر این مؤسسه بلا مانع می باشد و ضرورت دارد در صفحه شناسنامه کتاب به شماره و تاریخ مجوز صادره از این مؤسسه با عنوان: دارای مجوز انتشار از مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س) تصریح گردد.

این مجوز برای یک نیت چاپ صادر شده است و تجدید چاپ آن نیاز به مجوز جداگانه دارد. لطفاً پس از چاپ سه نسخه از آن را جهت بهره برداری در آرشیو مؤسسه ارسال فرمایند.

محمدعلی
ناظم مقام مؤسسه

فهرست مطالب

پیشگفتار ۹

فصل اول: امام خمینی و نظام سیاسی اسلامی

گفتار اول: توحید و سیاست از نگاه امام خمینی ۱۳

نقش توحید در حکومت دینی از نگاه امام خمینی ۱۵

بررسی تفصیلی ۱۹

۱. معرفت توحیدی در نظام فکری اسلام ۱۹

۲. بازخوانی توحید در اندیشه‌ی امام خمینی ۲۴

۳. مبنای جهت‌گیری دعوت انبیاء از دیدگاه امام خمینی ۳۱

۴. تعامل توحید و سیاست در اندیشه‌ی امام ۳۵

۵. توحید، مبنای فکری حکومت اسلامی ۳۹

گفتار دوم: جمهوری اسلامی در دیدگاه امام خمینی ۴۵

گفتار سوم: امام خمینی و انتظار از دین ۵۵

فصل دوم: امام خمینی و برخی از چالش‌ها

گفتار اول: بررسی ثبات و تحول در اندیشه‌ی سیاسی امام خمینی ۷۳

مبحث اول: اندیشه‌ی سیاسی امام در قم ۷۸

۱. «کشف اسرار» و مسأله‌ی ولایت فقیه ۷۸

مطلب اول: تأیید حکومت وقت به وسیله‌ی فقها ۸۱

۸۳	مطلب دوم: انتخاب مدیر اجرایی به وسیله‌ی فقها
۸۴	مطلب سوم: نظارت عالی فقها بر امور کشور
۸۵	نتیجه‌گیری
۸۵	۲. رساله‌ی «اجتهاد و تقلید» و مسأله‌ی ولایت فقیه
۸۷	۳. گفتار امام در قم (پیش از تبعید) و مسأله‌ی «ولایت فقیه»
۸۸	مبحث دوم: اندیشه‌ی سیاسی امام‌تکثر در نجف
۹۲	مبحث سوم: اندیشه‌ی سیاسی امام‌تکثر در سال‌های ۵۷ - ۵۸
۹۴	(۱) معنای جمهوری اسلامی
۹۵	(۲) نقش مردم
۹۵	(۳) حقوق بشر
۹۵	(۴) نقش امام و روحانیون
۹۵	(۵) دموکراسی
۹۶	(۶) استقلال و آزادی
۹۶	(۷) رأی مردم
۹۶	تحلیل اندیشه‌ی سیاسی امام در سال‌های ۵۷ - ۵۸
۹۷	۱. تعیین تکلیف حکومت به وسیله پیامبر ﷺ
۹۸	۲. عزل زمامدار
۹۸	۳. تشکیل شورای انقلاب اسلامی
۹۹	۴. تعیین دولت موقت
۹۹	۵. حکومت قانون
۹۷	۶. ولایت فقیه و نصب وی
۱۰۰	۷. تعیین فقها
۱۰۰	۸. قانون اساسی و شؤون ولایت فقیه

۱۰۱.....	۹. حکم تنفیذ اولین رئیس جمهور.....
۱۰۲.....	۱) قرینه بیرونی (خارجی) فهم اندیشه‌ی امام‌تکذ در سال‌های ۵۷ - ۵۸.....
۱۰۶.....	۲) قرینه درونی (داخلی) فهم اندیشه‌ی امام‌تکذ در سال‌های ۵۷-۵۸.....
۱۰۶.....	۱. دموکراسی و آزادی.....
۱۱۱.....	۲. رأی مردم و جمهوریت.....
۱۲۱.....	مبحث چهارم: ولایت مطلقه‌ی فقیه.....
۱۲۱.....	الف) سیره‌ی علمی و نظری.....
۱۲۳.....	ب) سیره‌ی عملی.....
۱۲۴.....	مبحث پنجم: آخرین اظهارنظر امام‌تکذ درباره‌ی ولایت فقیه.....
۱۳۱.....	گفتار دوم: بررسی پارادوکس مشروعیت در اندیشه‌ی امام خمینی تکذ
۱۳۲.....	دیدگاه‌های انتقادی و تبیین پارادوکس نظارت.....
۱۳۵.....	پارادوکس نظارت و مبنای انتصاب و انتخاب.....
۱۳۶.....	اشاره به مقدمات پارادوکس و راه حل پیشنهادی.....
۱۳۷.....	مبانی فکری و پیشینه‌ی پارادوکس نظارت.....
۱۳۹.....	تحلیل و بررسی پارادوکس نظارت.....
۱۴۰.....	حقوق متقابل دولت و ملت در دیدگاه حضرت امام‌تکذ.....
۱۴۱.....	حقوق متقابل دولت و ملت در نهج‌البلاغه.....
۱۴۴.....	حق «النصيحة لائمة المسلمين».....
۱۴۷.....	روایت «کلکم راع و کلکم مسئول» و دیدگاه حضرت امام‌تکذ.....
۱۴۹.....	نتیجه‌گیری.....
۱۵۱.....	جایگاه «نظارت» در اندیشه‌ی امام‌تکذ.....
۱۵۲.....	دو هدیه‌ی الهی: ولایت فقیه و حق اشکال و تخطئه.....
۱۵۳.....	سفارش به حق در اندیشه‌ی امام‌تکذ.....

۱۵۴.....	امر به معروف و نهی از منکر در اندیشه‌ی امام ره .....
۱۵۶.....	مرز نظارت، انتقاد و توطئه.....
۱۵۷.....	بررسی وظیفه‌ی نظارتی مجلس خبرگان.....
۱۶۰.....	شیوه‌ی نظارت.....

فصل سوم: اندیشه‌ی اساسی امام ره در سلوک و سیره‌ی زمامداری

۱۶۳.....	گفتار اول: احکام حکومتی امام خمینی ره .....
۱۶۶.....	احکام حکومتی از نگاه امام خمینی ره .....
۱۶۷.....	دامنه‌ی احکام حکومتی.....
۱۶۸.....	نگاهی به احکام حکومتی امام خمینی ره پیش از انقلاب.....
۱۷۵.....	نگاهی به احکام حکومتی پس از پیروزی.....
۱۸۶.....	گفتار دوم: بسیج یادگار امام ره .....
۱۸۶.....	۱. بسیج چیست، بسیجی کیست؟.....
۱۸۹.....	۲. انگیزه‌ها و مبانی پیدایش بسیج.....
۱۹۰.....	۳. مأموریت‌های بسیج.....
۱۹۱.....	۱) ستیز با استکبار.....
۱۹۱.....	۲) تشکیل بسیج دانشجو و طلبه.....
۱۹۲.....	۳) مراقبت کامل و نظارت بر احوال جامعه برای جلوگیری از انحرفات و مفاسد.....
۱۹۲.....	۴) تعلیم و تربیت جوانان.....
۱۹۲.....	۵) مقابله با تحجرگرایی، مقدس‌نمایی و پول‌پرستی.....
۱۹۲.....	۴. مسؤولیت‌های بسیج.....
۱۹۲.....	۵. مخالفان بسیج.....
۱۹۳.....	۶. آسیب‌شناسی بسیج.....
۱۹۳.....	۷. وظیفه مسؤولان در برابر بسیج.....

گفتار سوم: رئیس اجرایی نظام اسلامی از نگاه امام علیه السلام..... ۱۹۵

۱. از طبقه‌ی محرومان و مستضعفان بودن..... ۱۹۶
۲. پیراسته از غربزدگی و وابستگی اجانب..... ۱۹۷
۳. صد در صد متعهد به اسلام و قوانین اسلامی..... ۱۹۸
۴. خضوع در برابر قانون اساسی و وفادار به ولایت فقیه..... ۱۹۸
- وظایف رئیس جمهور در اندیشه‌ی امام علیه السلام..... ۱۹۹
۱. تأثیرپذیری از مقام و مراقبت از خویش و اجرای دقیق احکام اسلام..... ۱۹۹
۲. الگوپذیری از رفتار علوی..... ۲۰۰
۳. عطف با مؤمنان، شکیب با کافران..... ۲۰۱
۴. جلوگیری از انحراف مطبوعات و مبارزه با آزادی‌های مخرب..... ۲۰۳

فصل چهارم: امام علیه السلام و دیگران

گفتار اول: امام علیه السلام و آیت‌الله شاه‌آبادی..... ۲۰۷

- زمینه‌ی شکل‌گیری بُعد سیاسی شخصیت آیت‌الله شاه‌آبادی..... ۲۱۰
- خطوط کلی اندیشه‌ی سیاسی آیت‌الله شاه‌آبادی..... ۲۱۲
۱. جهاد شجاعانه..... ۲۱۲
۲. پیوند میان دین و سیاست..... ۲۱۶
۳. وحدت نیروهای اسلامی..... ۲۱۸
۴. ایجاد جمعیت و انجام کار تشکیلاتی..... ۲۱۸
۵. قیام لله و دفاع از اسلام..... ۲۲۱
۶. ایثار و شهادت‌طلبی..... ۲۲۲
۷. استکبارستیزی..... ۲۲۳
۸. تهاجم فرهنگی..... ۲۲۳

۲۲۴.....	الف. غرور مسلمانان به حقانیت خود.....
۲۲۵.....	ب. یأس از دستیابی به سعادت دینی و دنیوی.....
۲۲۵.....	ج. افتراق مسلمانان.....
۲۲۵.....	د. نداشتن بیت‌المال.....
۲۲۷.....	۹. استقلال اقتصادی و توجه به علل عقب‌ماندگی.....
۲۲۸.....	۱۰. جامعه‌ی ملی و جامعه‌ی دینی.....
۲۲۹.....	سخن آخر.....
۲۳۱.....	گفتار دوم: امام‌ت و حوره‌های علمیه
۲۳۳.....	رسالت‌های روحانیون از نظر امام خمینی (ع)
۲۳۳.....	۱. تهذیب نفس.....
۲۳۵.....	۲. حفظ وحدت.....
۲۳۵.....	الف) وحدت درون روحانیت.....
۲۳۶.....	ب) وحدت روحانیت با دیگر گروه‌ها به ویژه دانشگاهیان.....
۲۳۷.....	۳. ساده‌زیستی و حفظ زینت طلبگی.....
۲۳۸.....	۴. جامع‌نگری و توجه به تمامی ابعاد اسلام.....
۲۳۹.....	۵. جدیت در تحصیل به ویژه توجه به فقه.....
۲۴۰.....	۶. توجه و اهتمام به سیاست اسلامی.....
۲۴۲.....	۷. مقابله با تهاجم فرهنگی.....
۲۴۴.....	گفتار سوم: امام‌ت و براندازان نرم
۲۴۵.....	۱. ایمان نداشتن به رهبری امام‌ت و نهضت و روحانیت.....
۲۴۷.....	۲. بی‌اعتقادی نسبت به نظام سیاسی اسلامی.....
۲۵۱.....	۳. وابستگی به آمریکا.....
۲۵۴.....	کتابنامه.....

بسم الله الرحمن الرحيم

پایه‌های اولیه‌ی انقلاب اسلامی که از ۱۵ خرداد سال ۱۳۴۲ش با رهبری روحانیت و مراجع معظم تقلید به ویژه آیت‌الله العظمی امام خمینی بنا گردید، پس از ۱۵ سال مجاهدات خالصانه و صبورانه با تقدیم هزاران شهید و مجروح و به قیمت زندانی و تبعید شدن صدها نفر از مؤمنان اندیشمند، در ۲۲ بهمن سال ۱۳۵۷ به پیروزی رسید و برای نخستین بار در قرن‌های اخیر نظامی اسلامی بر مبنای اندیشه‌های دین اسلام و متناسب با شرایط زمان حاضر و برگرفته از متن اصیل اسلام استقرار یافت.

پس از سپری شدن سه دهه از پیروزی انقلاب اسلامی، و صدور اندیشه‌ی احیای دین و بازگشت به اسلام اصیل به کشورهای اسلامی و پیروزی نخستین بار مسلمانان بر امریکا و اسرائیل در لبنان، فلسطین، عراق، افغانستان و غیره و آغاز افول قدرت‌های استکباری بر مبنای اندیشه‌های توحیدی انقلاب اسلامی، اکنون آن شعله تبدیل به هیولای اسلامی در جهان اسلام گردیده و بسیاری از کاخ‌های طاغوت‌ها را به ویرانی کشانده یا پایه‌های آن را لرزان نموده است. اندیشه‌های سکولاریسم پس از حدود چهار قرن حاکمیت بر غرب، با محوریت اومانیسم و اصالت لذت و سرمایه‌داری و با نام آزادی و دموکراسی، خواب سیطره بر تمامی جهان را می‌دید و جهانی‌سازی فرهنگ و تمدن جاهلیت غرب را با نام سکولاریزاسیون سرنوشت محتوم و جبر تاریخی برای بشریت می‌پنداشت. اکنون با توفیقات شگفت‌انگیز انقلاب اسلامی در سطح منطقه و جهان و اقبال روزافزون جوانان خواهان عدالت و انسانیت مبتنی بر ارزش‌های اخلاقی و اسلامی، به لرزه در آمده است. این همه، به توفیق معارف و حیانی اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله بوده است که در زمان معاصر امام خمینی ره به عنوان مجتهدی جامع الشرایط و زمان شناس این معارف را به‌خوبی شناخت و با زبان روز و به شکلی قابل فهم و به‌دور از بازی با اصطلاحات و کلمات عوام فریب، به کام تشنگان بصیرت و حقیقت‌نویساند و میلیون‌ها انسان، به ویژه جوانان را در سراسر عالم به ارادت و محبت به این راه پر عزت و پر افتخار کشانید.

از خطرهای اساسی که انقلاب اسلامی را تهدید می‌کند و مکاتب فکری جهان سرمایه‌داری به شدت به دنبال انجام آن هستند، طرح تهی نمودن انقلاب اسلامی از اندیشه‌های ناب پدر پیر آن می‌باشد. در این صورت است که انقلاب اسلامی را می‌توانند از خاصیت عدالت خواهی جهانی و

مبارزه با استکبار بین‌المللی تهی کند و آن را مصادره به مطلوب نمایند. بنابراین امروز، حراست از اندیشه‌های ناب پدر پیر انقلاب اسلامی و تحلیل و تبیین آن برای ملت‌ها، به‌دور از التقاط و انحراف و منفعت‌طلبی یک وظیفه است. بی‌تردید شیاطین انس و جن، هواهای نفسانی و سرمایه‌داران عالم و مکاتب فلسفه‌ی الحادی همگی در یک جبهه‌ی متحد در برابر اندیشه‌های اسلام ناب محمدی ﷺ که در قرن حاضر امام خمینی ثقت پرچمدار آن بوده است، قرار گرفته‌اند و به این حقیقت به‌خوبی واقف گردیده‌اند که منابع مشترک تمامی آن‌ها در گروی شکست بیرونی و یا اضمحلال درونی اندیشه‌های معمار کبیر انقلاب اسلامی است.

کتاب حاضر که تلاشی هرچند اندک در حراست از اندیشه‌های ناب آن پیش‌کسوت اندیشه‌های انقلاب اسلامی است، حاصل تلاش حدود دو دهه‌ی نویسنده است که با «بضاعت مزجا» علمی ارادت و عشق خود را به معمار انقلاب اسلامی و راه الهی که او فرا روی جوانان سرخورده از امپریالیسم غرب و سوسیالیسم شرق قرار داد و آینده‌ای پر فروغ را در پرتو مشعل توحید به همگان مژده داد، نشان داده است. تلاش این نوشتار بر آن است که به دور از حبّ و بغض و با تحلیلی علمی و عاری از تعصب، به تبیین زوایایی مهم از اندیشه‌های معمار بزرگ انقلاب اسلامی بپردازد و بدینوسیله غبار غربت را که بر اثر عوامل گوناگون روی افکار و مکاتب مختلف می‌نشیند، در حد توان، از اندیشه‌های معلم اسلام ناب محمدی بزداید. باشد که این راه را هرچه بیشتر پر نور نگه دارد.

گفتنی است این کتاب حاصل مقالات متعددی است که در مجلات مختلف و مراکز گوناگون علمی - فرهنگی نشر یافته است و اکنون با توجه به وحدت مضمون در قالب یک کتاب مستقل عرضه می‌شود. به امید آنکه مقبول ارباب دانش و فضل قرار گیرد و به عنوان باقیات الصالحات و از اعمال صالح در مسیر رسیدن انسان به حیات طیبه درپشگاه الهی محسوب گردد. «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ» (نحل/۹۷).

والحمد لله ربّ العالمین

مصطفی جعفرپیشه‌فرد

۱۲ بهمن ۱۳۹۰